

Genderový audit: zakázky

Genderové audit¹ jsou předpokladem pro vznik plánů genderové rovnosti,² které budou podmínkou účasti v programu [Horizont Evropa](#) od roku 2022. Genderový audit [obvykle](#) realizuje tým složený z interních zaměstnanců/zaměstnankyň instituce, který může být doplněn o externí expert(k)y, jež realizují dílčí úkoly (např. organizace focus group, realizace dotazníkových šetření, konzultují design auditu atp.). V případě zadání auditu čistě vnějšímu subjektu existuje riziko nepochopení vnitřního fungování instituce a vznik rezistencí vůči celé problematice na straně osob v instituci, které mohou znesnadnit následný proces tvorby a implementace plánu genderové rovnosti. Tato rizika je třeba zvážit a přijmout opatření k jejich minimalizaci.

V případě, že se instituce rozhodne jít cestou zakázky, bude genderový audit ve většině případů zakázkami malého rozsahu, a proto se při postupu nepoužívá zákon o zadávání veřejných zakázek v celém rozsahu, ale pouze zásady podle [§ 6 zákona č. 134/2016 Sb.](#) mezi které patří:

- transparentnost, přiměřenosti a zásady rovného zacházení,
- dodržování zásad sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací.

Doporučení pro zakázky malého rozsahu (zejména pro rozsah 500 - 2 000 tis.):

1. Používat jiná kritéria než cenu, případně **použít hodnocení kvality** v kombinaci s cenou. Běžně používaný poměr je 40% cena, 60% kvalita. Zákon připouští stanovit pevnou cenu a soutěžit pouze na kvalitu ([§ 116 odst. 4 zákona č. 134/2016 Sb.](#)).

V případě genderových auditů, by mohlo být kritérium kvality navázané na vypracování příkladu (případové studie), ze které zadavatel snadno vyhodnotí:

Případová studie - genderový audit obsahuje mnoho aspektů - popište, jak budete postupovat v případě analýzy diverzity v rámci genderového auditu s přihlédnutím k faktu, že auditovaným subjektem je výzkumná organizace, resp. univerzita/VVI. Audit by měl obsahovat následující³:

- přehled relevantních zákonů a legislativy, jež se vztahují k dané oblasti,
- analýzu genderově segregovaných dat o zaměstnancích (a studujících) na instituci,
- analýzu institucionálních politik, organizační struktury a procesů,
- identifikaci existujících opatření na podporu genderové rovnosti na instituci,
- analýzu kultury pracovního prostředí (hodnoty, zvyky, normy, komunikace a používaný jazyk, PR materiály, prezentace online).

Při hodnocení bude zadavatel hodnotit kvalitu případové studie s ohledem na pochopení specifik výzkumné organizace (obecně) i konkrétní situace na pracovišti zadavatele (na základě zveřejňovaných informací).

Nově od roku 2021 jsou do zákona zapojeny i **sociální, environmentální** nebo **inovační aspekty**, které by měli být zvažovány povinně vždy (jsou uvedeny v zásadách zadávání veřejných zakázek) a používány tehdy, pokud jsou relevantní.

V případě problematiky rovných příležitostí je jistě relevantní "sociální aspekt". Může být promítnutý přímo do podmínek účasti (kvalifikace) ve veřejné zakázce nebo do hodnotícího kritéria např. formou

¹ Podrobnosti k genderovým auditům v oblasti výzkumu jsou k dispozici např. [zde](#) a [zde](#), obecný standard genderového auditu vypracovaný Úřadem vlády ČR je ke stažení [zde](#).

² Metodika pro vytvoření plánu genderové rovnosti: https://genderaveda.cz/wp-content/uploads/2021/02/NKC_Jak-na-zmenu-A5_2021_FINAL.pdf.

³ Viz materiál NKC - gender a věda Sociologického ústavu AVČR: https://genderaveda.cz/wp-content/uploads/2021/01/Genderovy_audit.pdf, popř. doporučení Evropského institutu pro rovnost (EIGE): <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gear/step-step-guide/step-2>.

podmínky “*dodavatel musel sám v během dvou posledních let projít genderovým auditem a nyní implementuje plán genderové rovnosti*”.⁴

Kritériem kvality může být: **zkušenost organizace, kvalifikace nebo zkušenost osob**, které se mají přímo podílet na plnění veřejné zakázky. To lze ověřit praxí, referencemi (nespoléhat jen na deklarace, ale ověřovat u předchozích zadavatelů).

Doporučuje se, aby v hodnotící komisi byly vždy i osoby, které mají s danou problematikou zkušenosti.⁵

2. Stanovovat požadavky na dodavatele - **kvalifikační předpoklady**. Těmi by mohly být:

- zkušenost s předchozími audity (reference),
- vlastní implementace GEP u uchazeče (dodavatele),
- kvalifikace řešitelského týmu.

3. Pro zakázky velmi malé hodnoty (podle interních pravidel nebo pravidel poskytovatele financí je často stanovená hodnota do 300 - 500 tis. Kč) **vybírat dodavatele úplně mimo režim veřejných zakázek pouze oslovením konkrétních dodavatelů** k předložení nabídky. Z takto obdržených nabídek srovnávat jak cenu, tak obsah nabídky. Zakázku stanovit velmi rámcově (např. s [odkazem na metodiku ÚV](#)). Tímto způsobem zadavatel postupuje “přiměřeně” vůči ceně zakázky, kdy by stanovení přesné zadávací dokumentace bylo nepřiměřeně náročné a zároveň získá nabídky, které je schopen posoudit z hlediska kvality i ceny.

4. **Komunikace mezi zadavateli a sdílení zkušeností.**

Vzhledem k povaze genderových auditů i dalších činností spojených s implementací plánu genderové rovnosti a společnému cíli - “vyrovnání podmínek pracovníků a pracovníc ve VaV”, je důležitá komunikace mezi jednotlivými zadavateli (VO, VVŠ, ústavy AV ČR) a sdílení jejich zkušeností jak s vyhlášením zakázek, hodnocením, tak s dodavateli auditů.

Pokud se v praxi ukáže, že nějaké pracoviště, které samo prošlo auditem, má kvalifikovaný tým pracovníků na tuto problematiku, může pak dojít k internímu zadání auditu, kdy jedno z pracovišť bude dodavatelem auditu pro další pracoviště (např. jeden ústav AV ČR vůči jiným, nebo jedna z fakult univerzity vůči ostatním). V těchto případech se nemusí vůbec jednat o veřejnou zakázku ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek, protože se použije [§ 11-12 zákona č. 134/2016 Sb. - vertikální/horizontální spolupráce](#). V těchto případech se pak nejedná o veřejnou zakázku a smlouvu lze uzavřít bez omezení⁶.

V současnosti je možné sdílet zkušenosti prostřednictvím [Komunity pro změnu](#). V budoucnu by toto mohl být i nový úkol plánované skupiny pro rovnost na AV ČR v gesci radních Ing. Jany Bludské a doc. Luboše Náhlíka.

Kontakt na autor(k)y a pro konzultace

TA ČR - Kateřina Kusáková, kusakova@tacr.cz

Luděk Knorr, ludek.knorr@ktf.cuni.cz

NKC - gender a věda - Hana Tenglerová, hana.tenglerova@soc.cas.cz⁷

⁴ Aktuálně takové kritérium v ČR mnoho institucí nesplňuje. Taková podmínka by mohla vyřadit expert(k)y z neziskového a soukromého sektoru, jež mají zkušenosti s genderovým auditem. Plány genderové rovnosti nejsou mimo výzkumný sektor běžné.

⁵ Může se jednat např. o expert(k)y z NKC - gender a věda Sociologického ústavu AVČR (<https://genderaveda.cz/>), osoby z jiných výzkumných institucí, které auditem prošly/mají vlastní plán genderové rovnosti, atp. Eventuálně také člen(k)y Genderové expertní komory (<https://gekcr.cz/>), některé z členských organizací České ženské lobby (<https://czlobby.cz/en>), zejm. např. Gender Studies, o.p.s. (<https://genderstudies.cz>).

⁶ Pokud toto omezení nestanoví ve svých podmínkách poskytovatel financování.

⁷ Příspěvek NKC – gender a věda s podporou projektu sdílených činností STRATIN+ financovaného MŠMT, identifikační kód MS2104.